

Streszczenie

Celem rozprawy było zgromadzenie leksyki z zakresu bibliotekoznawstwa odnotowanej w *Uniwersalnym słowniku języka polskiego* pod red. Stanisława Dubisza oraz wszechstronne przeanalizowanie zachodzących w jej obrębie zjawisk.

Pojęcie *słownictwa z zakresu bibliotekoznawstwa*, zostało w rozprawie ujęte bardzo szeroko i mieści w sobie leksykę ściśle bibliotekoznawczą, wypracowaną w obrębie dyscypliny (oznaczoną w słowniku Dubisza stosownym kwalifikatorem), jak i zasoby leksykalne charakterystyczne dla innych dziedzin wiedzy czy słownictwa współnoodmianowego, jednak niezbędne bibliotekarzom podczas wykonywania ich zawodowych obowiązków.

Tematyczne ujęcie materiału badawczego pokazało, że najwięcej leksyki dotyczy zbiorów bibliotecznych. Kolejne miejsca zajęło słownictwo związane z opisem biblioteki jako instytucji oraz opisem zjawisk dotyczących użytkowników zbiorów bibliotecznych.

Funkcjonalna analiza pokazała, że badany zbiór składa się głównie ze słownictwa profesjonalno-naukowego i starannego. Słownictwo oznaczone w *Uniwersalnym słowniku języka polskiego* kwalifikatorem *bibliot.[ekoznawstwo, bibliotekoznawczy]* stanowi zaledwie 3% poddanej opisowi leksyki profesjonalno-naukowej, 14% słownictwa socjolektalno-środowiskowego i niecałe 2% słownictwa nieoficjalnego. Słownictwo opatrzone w słowniku Dubisza tym kwalifikatorem dotyczy jedynie *Nazw zjawisk związanych ze zbiorami bibliotecznymi*.

Strukturalno-genetyczna analiza materiałów pokazała, że w badanym zbiorze najwięcej jest słownictwa zapożyczonego z innych języków, w tym głównie z języka łacińskiego oraz języka greckiego, francuskiego, niemieckiego, angielskiego, włoskiego i rosyjskiego. W przypadku 55 wyrazów trudno było ustalić bezpośrednie źródło ich zapożyczenia. Wyrazy pochodzące z angielszczyzny nie odgrywają zbyt dużej roli w badanym słownictwie. W zbiorze zapożyczeń znalazło się 12 wyrazów i połączeń wyrazowych z kwalifikatorem *bibliot.[ekoznawstwo, bibliotekoznawczy]*. Połowa z nich pochodzi z łaciny, kolejne zaś z języka francuskiego, niemieckiego i greckiego.

Zbiór słownictwa rodzimego zawiera wyrazy niepodzielne słowotwórczo oraz derywaty. Najwięcej jest derywatów rzeczownikowych. Dominują wśród nich derywaty proste

od podstaw rzeczownikowych. Mniej liczną grupę tworzą derywaty czasownikowe. W zbiorze wyrazów niepochođnych także grupą dominującą są rzeczowniki, czasowniki reprezentowane są pojedynczymi przykładami.

W obrębie połączeń wyrazowych najwięcej jest zestawień terminologicznych. Z perspektywy struktur gramatycznych najliczniej reprezentowane są dwuelementowe połączenia wyrazowe z członem nominalnym o strukturze *rzeczownik + przymiotnik* (N + Adj). Wśród połączeń wyrazowych przeważa słownictwo profesjonalno-naukowe. Znalazło się tu także 12 zestawień terminologicznych oznaczonych kwalifikatorem *bibliot.*[ekoznawstwo, bibliotekoznawczy].

Na podstawie przeprowadzonych analiz można stwierdzić, że słownictwo z zakresu bibliotekoznawstwa jest profesjolektem. Oprócz leksyki stricte bibliotekoznawczej, czasami w słowniku oznaczonej takim kwalifikatorem, zawiera obszerny zasób leksyki zaczerpniętej z innych odmian profesjonalnych polszczyzny oraz polszczyzny wspólnoodmianowej. Zasoby te są niezbędne pracownikom bibliotek przy realizacji zadań stawianych bibliotekom. Jest to także zbiór, który na przestrzeni XX i na początku XXI wieku charakteryzuje się dużą stałością. Niewielki odsetek nowego słownictwa dotyczy zagadnień związanych z informatyką, techniką i nowymi technologiami. Są to głównie wyrazy zapożyczone z języka angielskiego.

Summary

The aim of the thesis was to gather the vocabulary in the field of library science recorded in the *Universal Dictionary of the Polish Language* edited by Stanislaw Dubisz and to comprehensively analyse the phenomena occurring within it.

The concept of *vocabulary in the field of library science* was included in the thesis very broadly and contains lexicon strictly related to library science, developed within the discipline, as well as lexicon resources characteristic to other fields.

A thematic approach to the research material showed that most of the lexicon concerns library collections. The following places were taken by vocabulary related to the description of library as an institution, and the description of phenomena concerning users of library collections.

The studied collection consists mainly of professional-scientific and thorough vocabulary. A small collection of elements marked with the qualifier *bibliot* [ecoscience, library studies] represents only 3% of the described professional-scientific vocabulary, nearly 17% of socio-environmental vocabulary, and less than 2% of unofficial vocabulary. Library science vocabulary applies only to the names of phenomena related to library collections.

In the studied material, most of the vocabulary consists of words borrowed from other languages, mainly Latin and Greek, but also French, German, English, Italian, and Russian. In the case of 55 words it was difficult to determine a direct source of their borrowing. Words coming from the English language do not play a significant role in the studied vocabulary. In the collection of borrowed words there are 12 words and expressions with the qualifier *bibliot* [ecoscience, library studies]. Half of them come from Latin, and another half from French, German, and Greek.

The collection of native vocabulary contains basic words and derivatives. Most are simple derivatives formed from noun bases. In the collection of basic words nouns constitute the majority as well.

In the group of collocations, terminology collocations are the most common. From the perspective of grammatical structures, two-element collocations with a nominal element of the *noun + adjective* structure (N + Adj) are most commonly represented. Professional-scientific vocabulary constitutes the majority in the analysed collocation group. 12 terminology lists marked with the qualifier *bibliot* [ecoscience, library science] were also included.

Based on the analyses carried out, it can be concluded that the vocabulary in the field of library science is a profesiolect, a collection of foreign vocabulary, drawing, concerning the tasks imposed on libraries and their employees, from the vocabulary from other fields of knowledge. It is also a collection which, throughout the XX century and at the beginning of the XXI century, is characterised by great consistency. A small percentage of new vocabulary concerns issues related to computer science, engineering, and new technologies. These are mainly words borrowed from the English language.

Translated by *Władca Języków Szczecin*